

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning

เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

เรื่อง ชุมชนเมืองตรอน

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตรอนตรีสินธุ์

ชุดที่ 1 ความหมาย ความเป็นมา หลักการ
ของเศรษฐกิจพอเพียง

ครูผู้สอน

ว่าที่ร้อยตรีจุลศักดิ์ เสาแดน

ตำแหน่งครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

โรงเรียนตรอนตรีสินธุ์ อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง เรื่อง ชุมชนเมืองตรอน จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ส 21101) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรโรงเรียนตรอนตรีสินธุ์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาและฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน พัฒนาระบวนการคิด มีทักษะกระบวนการกลุ่ม แก้ปัญหาอย่างมีระบบ มีเจตคติที่ดีต่อวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนเพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง เรื่อง ชุมชนเมืองตรอน ชุดที่ 1 เรื่อง ความหมายความเป็นมา หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นพื้นฐานในการศึกษาระดับสูงต่อไป

ว่าที่ร้อยตรีจุลศักดิ์ เสาแดน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจงชุดกิจกรรม	1
จุดประสงค์การเรียนรู้	2
คำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรม (สำหรับครู)	3
คำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรม (สำหรับนักเรียน)	4
ใบความรู้ที่ 1 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง	6
ใบกิจกรรม Active Learning ที่ 1 เรื่อง ผังมโนทัศน์ ความหมายเศรษฐกิจพอเพียง	7
ใบความรู้ที่ 2 ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง	8
ใบกิจกรรม Active Learning ที่ 2 เรื่อง ผังมโนทัศน์ ความเป็นมาเศรษฐกิจพอเพียง	10
ใบความรู้ที่ 3 หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง	11
ใบกิจกรรม Active Learning ที่ 3 เรื่อง เขียนบอกเล่าเรื่องราวเศรษฐกิจพอเพียง	14
ใบกิจกรรม Active Learning ที่ 4 เรื่อง บอร์ดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	15
ใบความรู้ที่ 4 การวิเคราะห์สถานการณ์ตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง	16
ใบกิจกรรม Active Learning ที่ 5 เรื่อง ตอบคำถามจากสถานการณ์ที่กำหนด	17
ใบกิจกรรม Active Learning ที่ 6 เรื่อง วิเคราะห์ชุมชนตามหลักการ	18
เศรษฐกิจพอเพียง	
เฉลยใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ผังมโนทัศน์ ความหมายเศรษฐกิจพอเพียง	19
เฉลยใบกิจกรรมที่ 2 เรื่อง ผังมโนทัศน์ ความเป็นมาเศรษฐกิจพอเพียง	20
เฉลยใบกิจกรรมที่ 3 เรื่อง บอกเล่าเรื่องราวเศรษฐกิจพอเพียง	21
เฉลยใบกิจกรรมที่ 4 เรื่อง บอร์ดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	22
เฉลยใบกิจกรรมที่ 5 เรื่อง ตอบคำถามจากสถานการณ์ที่กำหนด	23
เฉลยใบกิจกรรมที่ 6 เรื่อง วิเคราะห์ชุมชนตามหลักการเศรษฐกิจพอเพียง	24
บรรณานุกรม	25

คำชี้แจงชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง เรื่อง ชุมชนเมืองตรอน รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ส 21101) สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วยชุดกิจกรรมทั้งหมด 10 ชุด ใช้เวลาเรียนทั้งหมด 30 ชั่วโมง โดยรายละเอียดดังนี้

ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ความหมาย ความเป็นมา หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่สะท้อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ความสำคัญ คุณค่า และประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง ชุมชนเมืองตรอนอยู่อย่างพอเพียง

ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตำบลบ้านแก่ง ชุมชนเมืองตรอน

ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตำบลวังแดง ชุมชนเมืองตรอน

ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตำบลหาดสองแคว ชุมชนเมืองตรอน

ชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตำบลน้ำอ่าง ชุมชนเมืองตรอน

ชุดกิจกรรมที่ 9 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตำบลข่อยสูง ชุมชนเมืองตรอน

ชุดกิจกรรมที่ 10 เรื่อง โครงการเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนเมืองตรอนและนำไปใช้ อยู่ได้อย่างพอเพียง

2. ชุดกิจกรรมนี้คือ ชุดที่ 1 เรื่อง ความหมาย ความเป็นมา หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง การสอนแบบ Active Learning ประกอบการทบทวนกิจกรรม ใช้ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 แผน เป็นเวลา 4 ชั่วโมง

3. ผู้ใช้ชุดกิจกรรมนี้ควรศึกษาคำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรมก่อนใช้

ชุดกิจกรรมเรียนรู้แบบ Active Learning

เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง เรื่อง ชุมชนเมืองตรอน

ชุดที่ 1 เรื่อง ความหมาย ความเป็นมา หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

สาระการเรียนรู้ เศรษฐศาสตร์

จุดประสงค์การเรียนรู้

(ชั่วโมงที่ 1 – 4)

- 1) นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงจากอินเทอร์เน็ตหรือจากแหล่งความรู้ได้ (K)
- 2) นักเรียนสรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแผนผังมโนทัศน์ (P)
- 3) นักเรียนสามารถเขียนสรุปความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแผนผังมโนทัศน์ (K)
- 4) นักเรียนสามารถออกมานำเสนอความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง (P)
- 5) นักเรียนสามารถเขียนบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง (K)
- 6) นักเรียนสามารถจัดบอร์ดความรู้เกี่ยวกับหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง (P)
- 7) นักเรียนสามารถเขียนตอบคำถามจากสถานการณ์ที่กำหนดได้ (K)
- 8) นักเรียนสามารถวิเคราะห์ว่าชุมชนของนักเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ โดยใช้แผนผังมโนทัศน์ (P)
- 9) นักเรียนมีความใฝ่รู้ และอยู่อย่างพอเพียง (A)

คำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรม (สำหรับครู)

1. ศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง เรื่อง ชุมชนเมืองตรอน ชุดที่ 1 เรื่อง ความหมาย ความเป็นมา หลักการเศรษฐกิจพอเพียง ให้เข้าใจก่อนทำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความหมาย ความเป็นมา หลักการเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เข้าใจขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. ศึกษาใบความรู้ ใบกิจกรรม Active Learning เพื่อเป็นแนวทางในการตอบคำถามนักเรียน
4. จัดเตรียมเอกสาร สื่อและอุปกรณ์การสอนล่วงหน้าก่อนดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้พร้อมใช้งาน
5. ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้
6. ชี้แจงให้นักเรียนศึกษาคู่มีนักเรียนให้เข้าใจ ก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ โดยครูต้องทำหน้าที่ให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำเมื่อมีปัญหา ในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม
7. ครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน กิจกรรมกลุ่ม และให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินหรือแนวทางการให้คะแนนพฤติกรรม
8. ประเมินผลนักเรียนจากใบกิจกรรม
Active Learning

**คำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรม
(สำหรับนักเรียน)**

นักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง เรื่อง ชุมชนเมืองตรอน ชุดที่ 1 เรื่อง ความหมาย ความเป็นมา หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนควรปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

ชั่วโมงที่ 1

1. นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 1 ความหมายเศรษฐกิจพอเพียง
2. นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมในใบความรู้ที่ 1 ความหมายเศรษฐกิจพอเพียง
3. นักเรียนทำใบกิจกรรม Active Learning ที่ 1 เรื่อง ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยใช้ความคิดและทำผังมโนทัศน์ ความหมายเศรษฐกิจพอเพียง
4. เมื่อนักเรียนทำใบกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนนำเสนอส่งครู ให้ครูตรวจประเมินผลการทำกิจกรรมต่อไป

ชั่วโมงที่ 2

1. นักเรียนตอบข้อซักถามเกี่ยวกับความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง
2. นักเรียนชมวิดีโอเกี่ยวกับพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
3. นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 2 ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. นักเรียนทำใบกิจกรรม Active Learning ที่ 2 เรื่อง ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยใช้ความคิดและจัดทำผังมโนทัศน์ ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน
5. เมื่อนักเรียนทำใบกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนนำเสนอส่งครู ให้ครูตรวจประเมินผลการทำกิจกรรมต่อไป

คำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรม
(สำหรับนักเรียน ต่อ)

ชั่วโมงที่ 3

1. นักเรียนชื่นชมผลงานแผนผังมโนทัศน์ของเพื่อนนักเรียนด้วยกัน เกี่ยวกับ เรื่อง ความหมาย ความเป็นมา ของเศรษฐกิจพอเพียง ผลงานที่ยอดเยี่ยม เป็นแรงบันดาลใจในการทำงานแบบ Active Learning
2. นักเรียนชมสื่อการเรียนรู้เรื่อง หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง
3. นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 3 หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง
4. นักเรียนเข้ากลุ่มการทำงาน แล้วทำใบกิจกรรม Active Learning ที่ 3 เรื่อง หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยเขียนเล่าเรื่องราว หลักการเศรษฐกิจพอเพียง
5. เมื่อนักเรียนทำใบกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว รับอุปกรณ์เพื่อทำกิจกรรมต่อไป
6. นักเรียนทำใบกิจกรรม Active Learning ที่ 4 เรื่อง บอร์ดความรู้เกี่ยวกับ เศรษฐกิจพอเพียง โดยตัดข้อความในใบกิจกรรมที่ 1,2,3 แปะลงในบอร์ด
7. เมื่อนักเรียนทำใบกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนนำเสนอส่งครู ให้ครู ตรวจสอบประเมินผลการทำกิจกรรมต่อไป

ชั่วโมงที่ 4

1. นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 4 การวิเคราะห์สถานการณ์ตามหลักการของ เศรษฐกิจพอเพียง
2. นักเรียนทำใบกิจกรรม Active Learning ที่ 5 เรื่อง ตอบคำถามจาก สถานการณ์ที่กำหนด
3. นักเรียนนำใบกิจกรรมที่เสร็จ ส่งครู พร้อมรับอุปกรณ์เพื่อทำกิจกรรมต่อไป
4. นักเรียนทำใบกิจกรรม Active Learning ที่ 6 เรื่อง วิเคราะห์ชุมชนตาม หลักการเศรษฐกิจพอเพียง
5. เมื่อนักเรียนทำใบกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนนำเสนอส่งครู ให้ครู ตรวจสอบประเมินผลการทำกิจกรรมต่อไป

ใบความรู้ที่

1

เรื่อง ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) ชมวิดีโอ เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร” จากสื่อที่ครูเตรียมให้

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=OXwRJNN1VI>

- 2) ค้นหา ความหมายของ เศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ห้องสืบค้น ค้นหาในอินเทอร์เน็ต

ใบกิจกรรม Active Learning ที่ 1 ความหมายเศรษฐกิจพอเพียง

คะแนน

ชื่อ-นามสกุลม.1/..... เลขที่.....

ผู้สอน ว่าที่ร้อยตรีจุลศักดิ์ เสาแดน, วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

โรงเรียนตรอนตรีสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

คำชี้แจง : ให้นักเรียนสรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแผนผังมโนทัศน์

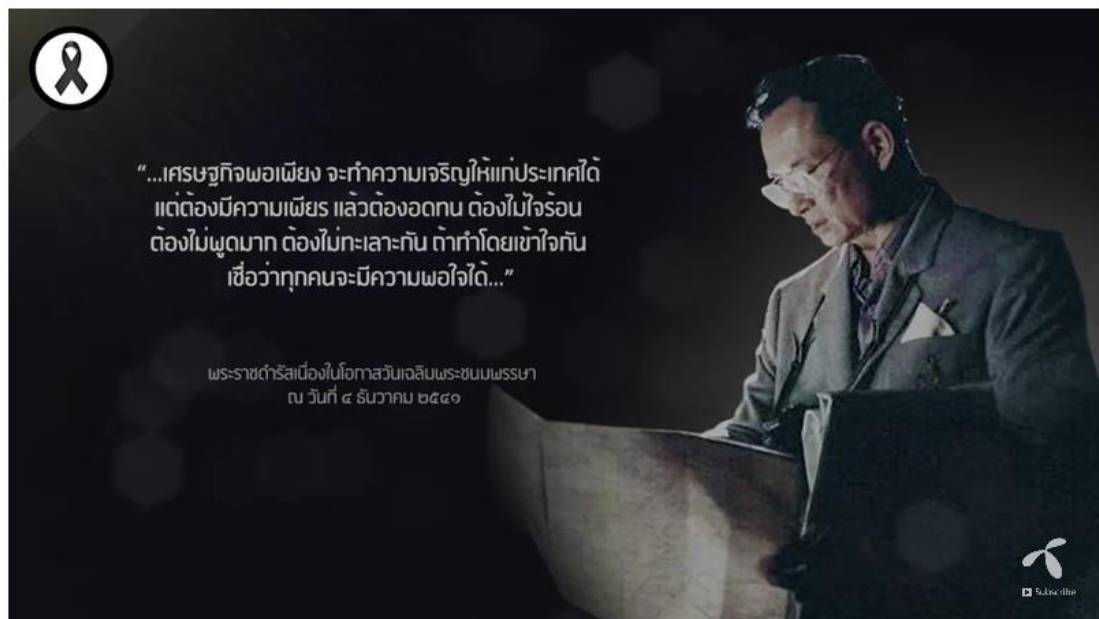
ใบความรู้ที่

2

เรื่อง ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) ชมวิดีโอเรื่อง “พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง” จากสื่อที่ครูเตรียมให้

ที่มา : https://www.youtube.com/watch?v=_u8HvJRdQfo

ใบความรู้ที่

2

เรื่อง ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตให้แก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี เพื่อนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตในยามที่ประเทศประสบปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจใน พ.ศ.2540 ภายหลังเมื่อได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้ประชาชนรอดพ้นและสามารถอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 ว่า

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมีพอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานจากมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...” ใน พ.ศ. 2540 เกิดปัญหาวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทานพระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอีกครั้ง เพื่อแนวทางแก้ปัญหาให้กับประเทศ

“...การเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้น หมายความว่าอุ้มชูตนเองได้ให้มีพอเพียงกับตนเอง อันนี้ก็เคยบอกว่าความพอเพียงไม่ได้หมายความว่า ทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัว จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้ แต่ขายในที่ที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก...”

ที่มา : <https://duangjai078.wordpress.com>

ใบกิจกรรม Active Learning ที่ 2 ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง ชื่อ-นามสกุลม.1/..... เลขที่..... ผู้สอน ว่าที่ร้อยตรีจุลศักดิ์ เสาแดน, วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนตรอนตรีสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39	คะแนน
คำชี้แจง : ให้นักเรียนสรุปความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแผนผังมโนทัศน์และ ออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน ความเป็นมา เศรษฐกิจพอเพียง	

ใบความรู้ที่

3

เรื่อง หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

1. การพึ่งพาตนเอง เป็นการยึดหลักตนเองเป็นที่พึ่งแห่งตน รู้จักนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ รู้จักผลิตพืชให้เพียงพอกับความต้องการในการบริโภคของครัวเรือนก่อนหลังจากนั้นจึงผลิตเพื่อการค้า

2. การพึ่งพากันเอง จะให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มกันของชาวบ้าน เพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น การเกษตรแบบผสมผสาน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การแปรรูปอาหาร เป็นต้น ในปัจจุบันมีการดำเนินงานเพื่อสร้างรายได้ตามนโยบาย “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นการพัฒนาชุมชน และพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโต

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางการดำเนินชีวิต และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยมีเงื่อนไขพื้นฐาน คือ ความรู้ และคุณธรรม ซึ่งนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่สมดุล ยั่งยืน สามารถรับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

ใบความรู้ที่

3

เรื่อง หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ทุก ระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน ดังนี้

(1) ความพอประมาณ (Moderation) มีสองนัย คือ ความพอดี ไม่สุดโต่ง และการยืนหยัดบนขาของตนเอง (self-reliant) เป็นการดำเนินชีวิตอย่างทางสายกลาง โดยมีการกระทำไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปในมิติต่างๆ เช่น การบริโภค การผลิตอยู่ในระดับ สมดุล การใช้จ่าย การออมอยู่ในระดับที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเอง เป็นสิ่งที่ทำให้ เราทำอะไรเต็มตามศักยภาพไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เพื่อเป็นการยืนหยัดโดยลำแข้ง ของตนเอง

(2) ความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายความว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับ พฤติกรรมต่างๆ ที่มีความพอประมาณในมิติต่าง ๆ จะต้องมีการรอบรู้คิดถึงระยะยาว ต้องมี เป้าหมาย และวิธีการที่เหมาะสม มีความรู้ในการดำเนินการ มีการพิจารณาจากเหตุ ปัจจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องเป็นการมองระยะยาว ตลอดจนถึงคำนึงถึงผลกระทบของการ กระทำและความเสี่ยง จะทำให้มีความพอประมาณ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

(3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว (Self-immunity) พลวัตในมิติต่าง ๆ ทำให้มีการ เปลี่ยนแปลงในสภาวะต่าง ๆ อย่างรวดเร็วขึ้น จึงต้องมีการเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบที่ คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ การกระทำที่เรียกได้ว่าพอเพียงไม่ คำนึงถึงเหตุการณ์และผลในปัจจุบัน แต่จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต ภายใต้ข้อจำกัดของข้อมูลที่มีอยู่ และสามารถสร้างภูมิคุ้มกัน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และการมีภูมิคุ้มกันจะทำให้มีความพอเพียงแม้เมื่อมีการ เปลี่ยนแปลง หรือมีเหตุการณ์ที่แย่ที่สุดก็จะรับมือได้

ใบความรู้ที่

3

เรื่อง หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

(1) เงื่อนไขความรู้ ได้แก่ มีความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ความรอบรู้ คือ มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อการใช้เป็นประโยชน์พื้นฐาน เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติอย่างพอเพียง การมีความรอบรู้ย่อมทำให้มีการตัดสินใจที่ถูกต้อง ทั้งนี้รวมถึง ความรอบคอบ ความระมัดระวัง คือมีการวางแผน โดยสามารถที่จะนำความรู้และหลักวิชาต่าง ๆ มาพิจารณาเชื่อมโยงสัมพันธ์กันและมีความมีสติตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้ ในการนำแผนปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนหลักวิชาต่าง ๆ เหล่านั้นไปใช้ ในทางปฏิบัติโดยมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั้งกายภาพและทางสังคมด้วย

(2) เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งครอบคลุมคนทั้งชาติ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ นักธุรกิจ มีสองด้านคือ ด้านจิตใจ/ปัญญา และด้านการกระทำ ในด้านแรกเป็นการเน้นความรู้คู่คุณธรรม ตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ส่วนด้านการกระทำหรือแนวทางดำเนินชีวิต เน้นความอดทน ความเพียร สติปัญญา และความรอบคอบ เงื่อนไขนี้จะทำให้การปฏิบัติตามเนื้อหาของความพอเพียงเป็นไปได้ ทำให้ตนเองไม่มีความโลภ ไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือสังคม เพราะการมีความโลภจะทำให้ทำอะไรสุดโต่ง ไม่นึกถึงความเสี่ยง ไม่รู้จักพอ มีโอกาสที่จะกระทำการทุจริต

ใบกิจกรรม Active Learning ที่ 3 เขียนบอกเรื่องราวเศรษฐกิจพอเพียง

คะแนน

ชื่อ-นามสกุลม.1/..... เลขที่.....

ผู้สอน ว่าที่ร้อยตรีจุลศักดิ์ เสาแดน, วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

โรงเรียนตรอนศรีสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเขียนบอกเล่าเรื่องราวหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงในหัวข้อ
ต่อไปนี้ โดยใช้ความคิดรวบยอดของตนเอง

1) นักเรียนรู้จักหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ (ถ้ารู้จัก จะรู้จักเปอร์เซ็นต์)

.....
.....

2) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความเข้าใจของนักเรียนมีความหมายว่าอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

3) นักเรียนดำเนินชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

ใบกิจกรรม Active Learning ที่ 4 บอร์ดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ชื่อ-นามสกุลม.1/..... เลขที่..... ผู้สอน ว่าที่ร้อยตรีจุลศักดิ์ เสาแดน, วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนตรอนตรีสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39	คะแนน
คำชี้แจง : ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันออกแบบบอร์ดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงลงในใบกิจกรรมด้านล่างนี้ และลงมือปฏิบัติจริงในบอร์ดที่ครูแจกให้	

ใบความรู้ที่

4

เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์ตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์สถานการณ์ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีเงื่อนไขเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนิน ชีวิต

แผนภาพแสดงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

แนวทางปฏิบัติ / ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

ใบกิจกรรม Active Learning ที่ 5 ตอบคำถามจากสถานการณ์ที่กำหนด

คะแนน

ชื่อ-นามสกุลม.1/..... เลขที่.....

ผู้สอน ว่าที่ร้อยตรีจุลศักดิ์ เสาแดน, วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

โรงเรียนตรอนตรีสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์และวิเคราะห์สถานการณ์โดยใช้หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ตอบคำถามต่อไปนี้ (แต่ละกลุ่มเขียนลงในกระดาษชาร์ตที่ครูแจกให้)

หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงวังตะคร้อ

ประชากรในหมู่บ้านวังตะคร้อ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ปลูกผัก มีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพหลากหลายกลุ่ม และมีการรวมกลุ่มกองทุนต่าง ๆ ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มอาชีพแม่บ้าน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่สามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว การเพาะเห็ดฟาง การเลี้ยงปลา เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ สำหรับบริโภคในครัวเรือน และนำไปขาย มีการจัดสวัสดิการจากกองทุนกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เพื่อเป็นทุนการศึกษากับบุตรหลาน และผู้สูงอายุในชุมชน

คำถาม

- 1) ประชากรในหมู่บ้านวังตะคร้อดำเนินชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

.....

.....

.....

- 2) การปฏิบัติของสมาชิกในหมู่บ้านวังตะคร้อแต่ละคนทำให้เกิดผลอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ใบกิจกรรม Active Learning ที่ 6 วิเคราะห์ชุมชนตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ชื่อ-นามสกุลม.1/..... เลขที่..... ผู้สอน ว่าที่ร้อยตรีจุลศักดิ์ เสาแดน, วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนตรอนตรีสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39	คะแนน
คำชี้แจง : ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ว่าถ้าชุมชนของนักเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติเหมือนหมู่บ้านวังตะคร้อ จะเกิดผลอย่างไร โดยใช้แผนผังมโนทัศน์ แล้วสรุปเป็นความคิดรวบยอด ชุมชน 	

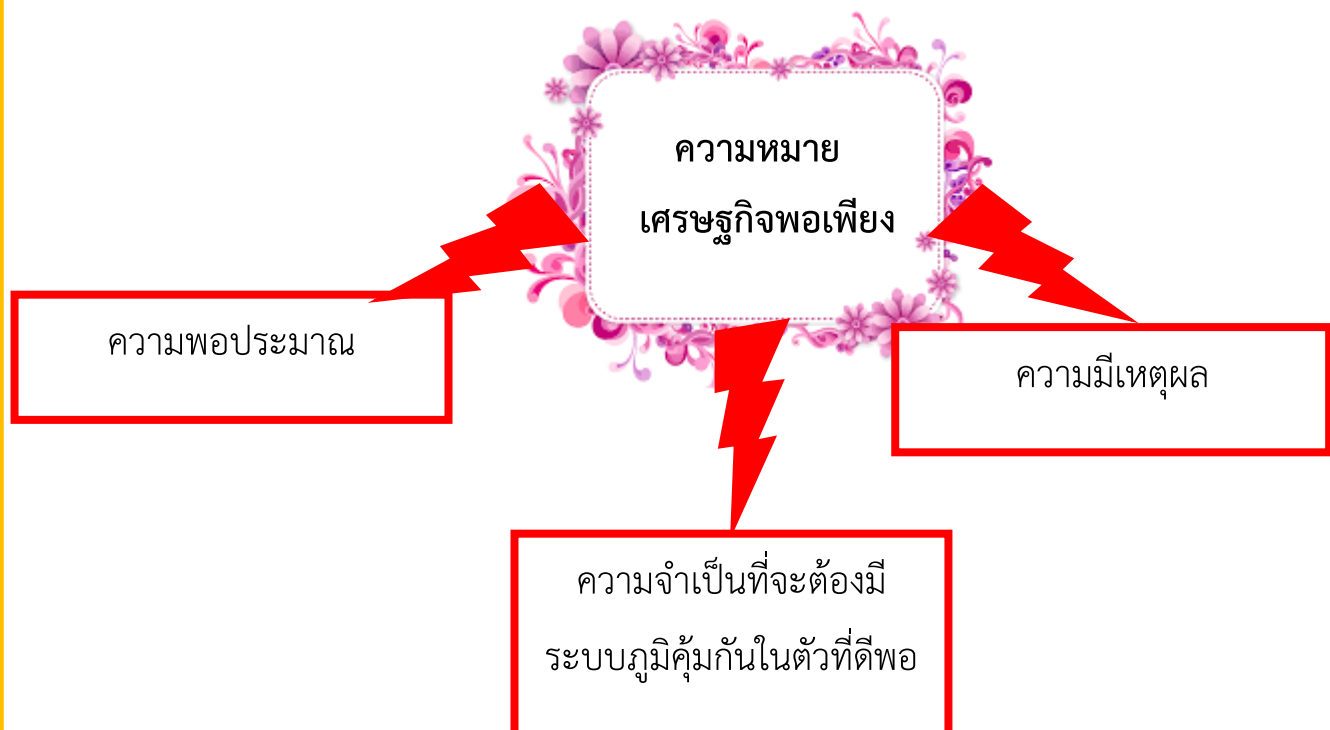
เฉลย

ใบกิจกรรมที่ 1 ความหมายเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง : ให้นักเรียนสรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแผนผังมโนทัศน์

แนวทางในการตอบ : ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของครูผู้สอน

ตัวอย่างคำตอบ

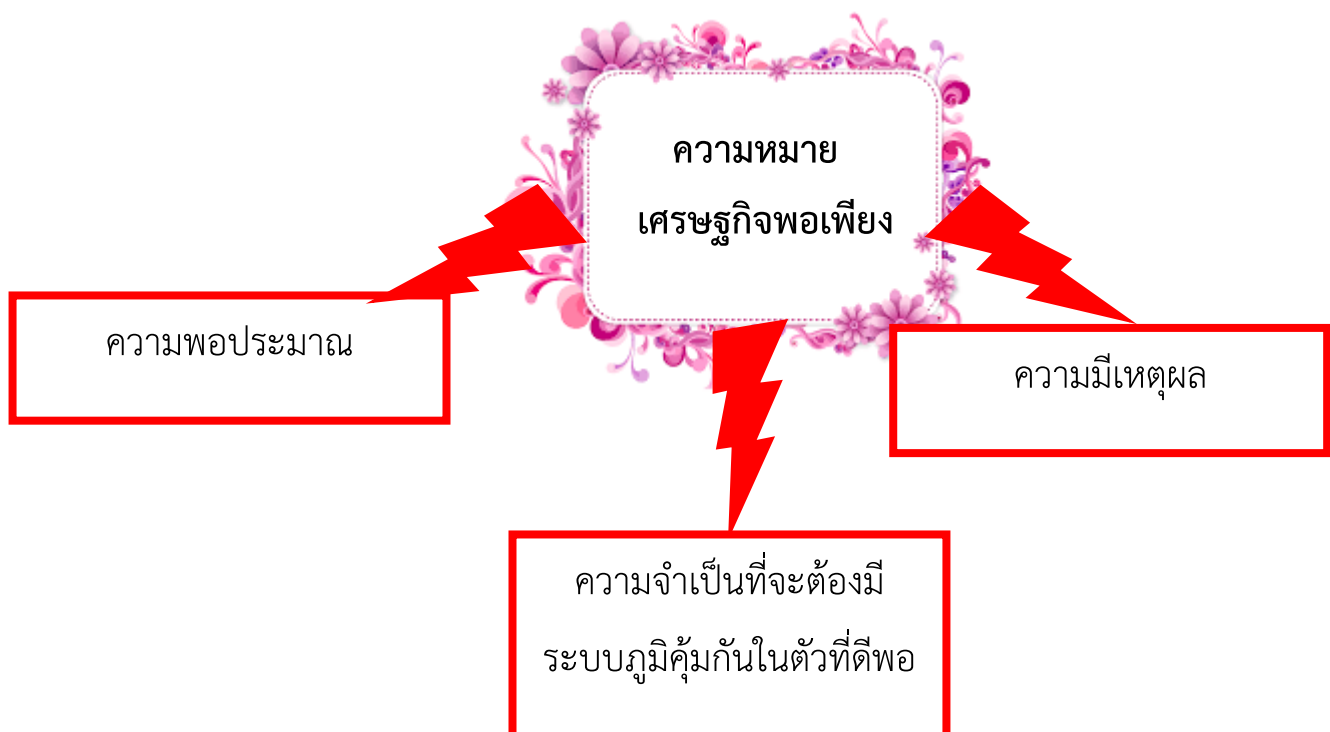
เฉลย

ใบกิจกรรมที่ 2 ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง : ให้นักเรียนสรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแผนผังมโนทัศน์

แนวทางในการตอบ : ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของครูผู้สอน

ตัวอย่างคำตอบ

เฉลย

ใบกิจกรรมที่ 3 เขียนบอกเรื่องราวเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเขียนบอกเล่าเรื่องราวหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงในหัวข้อ
ต่อไปนี้ โดยใช้ความคิดรวบยอดของตนเอง

แนวทางในการตอบ : ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของครูผู้สอน

1) นักเรียนรู้จักหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ (ถ้ารู้จัก จะรู้จักเปอร์เซ็นต์)

ตอบ (รู้จัก/ไม่รู้จัก)

2) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความเข้าใจของนักเรียนมีความหมายว่าอย่างไร

ตอบ (ตัวอย่างคำตอบ การใช้จ่ายอย่างประหยัด เหมาะสมกับฐานะ รู้จักพึ่งพาตนเอง)

3) นักเรียนดำเนินชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไรบ้าง

ตอบ (ตัวอย่างคำตอบ ใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย)

เฉลย**ใบกิจกรรมที่ 4 บอร์ดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง**

คำชี้แจง : ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันออกแบบบอร์ดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงลงใน
ใบกิจกรรมด้านล่างนี้ และลงมือปฏิบัติจริงในบอร์ดที่ครูแจกให้

แนวทางในการตอบ : ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของครูผู้สอน

เฉลย

ใบกิจกรรมที่ 5 ตอบคำถามจากสถานการณ์ที่กำหนด

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์และวิเคราะห์สถานการณ์โดยใช้หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ตอบคำถามต่อไปนี้ (แต่ละกลุ่มเขียนลงในกระดาษชาร์ตที่ครูแจกให้)

หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงวังตะคร้อ

ประชากรในหมู่บ้านวังตะคร้อ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ปลุกผัก มีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพหลากหลายกลุ่ม และมีการรวมกลุ่มกองทุนต่าง ๆ ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มอาชีพแม่บ้าน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่สามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว การเพาะเห็ดฟาง การเลี้ยงปลา เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ สำหรับบริโภคในครัวเรือน และนำไปขาย มีการจัดสวัสดิการจากกองทุนกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เพื่อเป็นทุนการศึกษาให้กับบุตรหลาน และผู้สูงอายุในชุมชน

แนวทางในการตอบ : ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของครูผู้สอน

- 1) ประชากรในหมู่บ้านวังตะคร้อดำเนินชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

ตอบ (ตัวอย่างคำตอบ พึ่งพาตนเอง เก็บออม เพิ่มรายได้โดยการประกอบอาชีพเกษตรกร ปลูกพืชผักบริโภคภายในครอบครัว และจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้

- 2) การปฏิบัติของสมาชิกในหมู่บ้านวังตะคร้อแต่ละคนทำให้เกิดผลอย่างไร

ตอบ (ตัวอย่างคำตอบ คนในสังคมสามารถพึ่งพาตนเองได้ คนในชุมชนอยู่อย่างมีความสุข

เฉลย

ใบกิจกรรมที่ 6 วิเคราะห์ชุมชนตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง : ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ว่าถ้าชุมชนของนักเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติเหมือนหมู่บ้านวังตะคร้อ จะเกิดผลอย่างไร โดยใช้แผนผังมโนทัศน์ แล้วสรุปเป็นความคิดรวบยอด

แนวทางในการตอบ : ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของครูผู้สอน

ตัวอย่างคำตอบ

มีเงินออม/มีเงินเก็บ

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ.(2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช**

2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

กวี วรกรวริน และคณะ. (2561). **หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และ**

วัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด.

_____. (2561). **คู่มือครูเพื่อใช้กับหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคม**

ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ บริษัทพัฒนาคุณภาพ
วิชาการ (พว.) จำกัด.

ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. (2550). **การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้.** อุดรดิตถ์ : คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์